

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

39. Quo ordine sit eleemosyna facienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

etiam filias illegitimas; potestque non solum pro ratione conditionis ipsorum absolute illis dispensare, sed etiam habita ratione sui status: nam maior est conditio ipsorum ob dignitatem consanguinei: nepotes enim Pontificum, Cardinalium, & similium, pluribus indigent ad decentiam status. Sed hoc profecto securius dici potest, tenendo tales personas dominos tallium bonorum. Debent tamen in hoc vitari scandala & superfluitates, & prius necessitates grauiores aliorum suppleri, vt statim dicemus.

Quo ordine sit Eleemosyna facienda.

CAPVT XXXIX.

Quamuis difficile sit ordinem vniuersalem, & certum faciendi, & distribuendi eleemosynas constituere, vt omnes Doctores fatentur, tamen aliqua notitia ex sequentibus conclusionibus haberi potest.

Quarum prima est, Maiori, seu grauiori necessitati prius est succurrendum, quam minus graui, in quocumque subiecto ea sit. In hoc omnes conueniunt: quamuis enim consanguineis, amicis, benefactoribus, notis, & alijs sic eroganda, tamen prius indigentiori est eroganda, quicumque sit ille: vnde, si necessitas alieni est extrema, & consanguinei est communis aut grauis, prius extraneo danda est eleemosyna. Similiter, si illa est grauis, & haec est communis. Hinc sequitur, quod personae Ecclesiasticae, quae volunt suos nepotes ditare; & saeculares, qui volunt augere suos status, non possint, cum graues in Repu. sunt necessitates & indigentiae, quibus prius satisfacere tenentur.

Secunda conclusio, existente aequali necessitate & indigentia, prius homo sibi met quam alijs prouidere debet. In hoc etiam omnes conueniunt: vbi aduerte, cum aliquis est in necessitate extrema vel graui, & alij in simili, nec ipse sibi, & in alijs potest prouidere, tunc debet sibi. Sed non semper ad id tenetur: aliquando enim tenetur, potius alijs, aliquando licet ei, & est consilium consulere alijs: aliquando vero est peccatum, sed potius debet sibi: tenetur quidem alijs, cum id vergit in beneficium commune: vt enim superius diximus, cum est persona publica, ex qua salus communitatis pender, tunc tenetur quilibet particularis illi potius, quam sibi in necessitate extrema,

aut graui succurrere. Cum verò non esset ita vtilis persona, tamen vtilis, aut vir bonus aliquis, aut amicus, aut pater, aut filius, aut multum coniunctus, tunc esset consilium, his potius, quàm sibi cõsulere. Cum verò ipse esset publica persona, & multum vtilis Reipu. & ille alius non, tunc tenebatur sibi potius prouidere: tamen circa hanc conclusionem duo dubia breuia existunt.

Alterum est, an homo potius sibi in extrema necessitate, quàm creditori suo in eadem necessitate existenti succurrere teneatur, ex his, quæ ei debet. Ad quod dubium Scot. 4. d. 15. q. 2. respondet, quòd si prius incidit in extremam necessitatem, quàm creditor, non tenetur ei dare, tamè si simul inciderunt, aut creditor prius, tunc tenetur ei dare. Naqar. c. 17. num. 70. dicit, quòd si res, quam habet, est in specie reddenda, nempe, quia erat commodatò aut depositò accepta, tunc tenetur reddere potius quàm sibi retinere. Si verò non est res in eadem specie reddenda, non tenetur. Sed melius habet Caietan. verb. restit. & Tabien. eodem verb. §. 4. & Soto libro quarto de iustitia, quæst. 7. articulo. quòd non tenetur dare creditori, sed potius sibi succurrere potest. Omnes tamen conueniunt, quòd nulli licet, etiam existenti in graui necessitate, sumere ab alio in eadem necessitate existente: immò nec licet accipere; quatenus sit persona publica, & cui aliter teneatur dare.

Alterum dubium est, an, sicut licet seipsum antepone re creditori in extrema necessitate, ita etiam liceat antepone re parentes, vt potius quis succurrere debeat parentibus, quàm creditori. Tabien. verb. restitutio. §. 4. dicit, succurrendum potius creditori, nec licere nisi seipsum tantum antepone re creditori. Soto verò loca allegato tenet, quòd liceret dare parentibus, relicto creditore: immò etiam filios & vxorem, non tamen fratres licet antepone re creditori. Et sine dubio de parentibus est sententia S. Thom. q. 31. art. 3. vbi dicit, obligationem parentum vincere omnem obligationem aliam. Et ita credo, immò non solum quod Soto dicit, sed etiam de fratribus, & his, qui in primo gradu sunt. Vide lib. 5. infr. cap. 24. vbi contrarium diximus, quia totum est probabile, sed modo hoc probabilius videtur.

Tertia conclusio: parentibus potius quàm filiis in eadem necessitate est succurrendum: v.g. laborat pater alicuius extrema necessitate, laborat & suus filius, neq; potest nisi alteri prouidere, potius patri & matri succurrendum est, quàm proprio filio.

filio. In hoc omnes conueniunt, & S. Thomas 2. 2. quæst. 31. ar. 3. Aduerte tamen, quòd si ordinem charitatis spectes, potius homo debet amare proprios filios, immò & vxorem, quàm parentes, vt auctor est S. Thom. 2. 2. quæst. 28. Et ratio est, quia plus est sibi coniunctus filius, cum sit de propria substantia, & vxor, quæ est vna caro secum, quàm parentes, à quibus procedit. Ordo autem charitatis incipit à coniunctoribus; at verò nò sic est ordo elemosynæ, quæ cum sit beneficium quoddam & retributio, plus respicit debitum; & quia parentibus plus debemus, quàm filijs, hinc est quòd plus illis est eroganda elemosyna, quàm filijs & vxori.

Quarta conclusio est. In æquali necessitate iste ordo communiter est seruandus, vt primum locum consanguinei; secundum, hi, quorum nobis est cura; tertium, benefactores, quartum, amici; quintum, noti; sextum, extranei obtineant. Hoc intellige, cæteris paribus: nam tam vtilis potest esse extraneus Reipubl. vt præponendus sit consanguineo; & tam amicus, vt præponendus sit minimo benefactori.

In singulis autem ordinibus obseruanda est quinta conclusio: Meliores & vtiliores Reipubl. sunt præponendi in necessitate æquali: v.g. inter æquales consanguineos præponendus est melior, & studiosior Reipubl. & vtilior. Similiter & inter amicos, & inter alios singulorum ordinum. Per has conclusiones mediocris potest haberi notitia ordinis erogandi elemosynas.

Quanta debeat esse Eleemosyna.

CAPVT XL.

OMnes conueniunt, abundantem elemosynam esse faciendam: Tamen aduerte, aliquam elemosynam dici abundantem ex duplici parte, ex parte accipientis, & ex parte dantis. Ex parte quidem accipientis dicitur dupliciter abundans.

Vno modo, quando supplet omnem necessitatem indigentis; vt, qui indiget centum, si accipiat centum, abundanter accipit.

Altero modo, cum non solum supplet necessitatem, sed su-

perfluit.